

ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ

Випуск № 84 (2015)

Проблеми освіти: збірник наукових праць. – Вип. 84. – Житомир-Київ, 2015. – 356 с.

Для науковців, аспірантів, викладачів і менеджерів освітньої системи.

Редакційна колегія:

С.В.Кириленко (в.о. заступника головного редактора), Ю.В.Ївженко (відповідальний секретар), Л.Ф.Бурлачук, М.Ф.Бондаренко, М.І. Бурда, М.Ф.Дмитриченко, Т.О. Дмитренко, Н.Г. Ничкало, Л.М. Паламар, О.Я. Савченко, М.Б. Євтух, М.П.Хоменко, Д.В. Чернілевський, В.П. Широчин

В основу збірника покладені матеріали наукових досліджень учасників Міжнародної науково-практичної конференції "Становлення і розвиток акмеології: теоретичні і прикладні аспекти", організованої Українською академією акмеології, Академією міжнародного співробітництва з креативної педагогіки, Київським університетом імені Бориса Грінченка, Житомирським державним університетом імені Івана Франка.

Статті подано в авторській редакції.

Видання зареєстровано в Міністерстві юстиції України.

Свідоцтво Серія КВ № 12814-1699Р від 1.06. 2007 р.

Збірник включено до переліку наукових видань ВАК України, в яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з педагогічних наук. Постанова № 1-105/2 від 13.02.2008 р.

Відповідальні за випуск: О.В. Вознюк, Н.Г. Сидорчук

ЗМІСТ

Огнев'юк В. О. ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ НА РОЛЬ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ АКМЕ- ОСОБИСТОСТІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	8
Кузьмина Н. В. ФУНДАМЕНТАЛЬНАЯ АКМЕОЛОГИЯ КАК ВАЖНЕЙШИЙ РЕСУРС ПРОЦЕССА ПОВЫШЕНИЯ ПРОДУКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ	14
Чернилевский Д. В. ПОЛИКУЛЬТУРА БЕЗ НАСИЛИЯ: АКМЕОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	20
Дубасенюк О. А. АМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ОРІЄНТИР ОСОБИСТІСНО- ОРІЄНТОВАНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ	25
Лук'янова Л. Б. АКМЕОЛОГІЧНИЙ РЕСУРС АНДРАГОГІЧНОЇ МОДЕЛІ НАВЧАННЯ	31
Антонова О. Є. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ОБДАРОВАНОСТІ	36
Антонов В. М. МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ХАРАКТЕР АКМЕОЛОГІЇ: МЕТОДОЛОГІЧНО- ОСВІТНІЙ ПІДХІД	40
Архипова С. П. РОЛЬ ОСВІТИ В САМОВИЗНАЧЕННІ ЛЮДЕЙ ЛІТНЬОГО ВІКУ	44
Барановська Л. В. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІ ОСОБИСТОСТІ	49
Березюк О. С. ЕТНОПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ЕТНОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ СТВОРЕННЯ АКМЕСЕРЕДОВИЩА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	52
Березюк Ю. В. ТВОРЕЦЬ АКМЕСЕРЕДОВИЩА НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В. О. СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО РОЛЬ ПІДРУЧНИКІВ В ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ	56
Безпалько О. В. КОМПЕТЕНТНІСНИЙ СПЕКТР МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ	60
Бобрицька В. І. ЦІННІСНО-МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ ФАХІВЦІВ З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ	64
Вознюк А. В. АНТРОПОЛОГИЧЕСКАЯ АКМЕОЛОГИЯ	68
Вітвицька С. С. ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ ОСВІТИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД	77
Власенко О. М. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	82
Гаврилюк С. М. ФАСИЛІТАЦІЯ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ДОСЯГНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО УСПІХУ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ	85

<i>Галус О.М.</i> АКМЕОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО НАВЧАННЯ У ВИШІ: УПРАВЛІНСЬКИЙ ПІДХІД.....	89
<i>Гайдученко Ю.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	93
<i>Гладкова В.М., Пожарський С.Д.</i> АКМЕОЛОГІЯ І КАТАБОЛОГІЯ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ.....	97
<i>Голобородько Є.П.</i> ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ АКМЕОЛОГІЇ.....	102
✓ <i>Головчук С.Ю.</i> ВИХОВАННЯ АКМЕ-ЛІДЕРА У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД.....	105
<i>Гончаренко Л.А.</i> САГАЧ ГАЛИНА МИХАЙЛІВНА – ПОЧЕСНИЙ ДОКТОР НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ».....	107
<i>Греб М.М.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ЛЕКСИКОЛОГІЇ ТА ФРАЗЕОЛОГІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: АКМЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	109
<i>Гура О.І.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ САМООРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГА.....	114
<i>Гюль А.</i> РАДИКАЛЬНА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТУРЕЧЧИНИ У КІНЦІ ХХ СТОЛІТТЯ.....	117
<i>Давиденко Г. В.</i> УКРАЇНСЬКИЙ ІНКЛЮЗИВНИЙ ЛАНДШАФТ ТА МІСЦЕ УНІВЕРСИТЕТУ «УКРАЇНА» У НЬОМУ.....	121
<i>Добош О. М.</i> АКМЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	126
<i>Єремєєва В.М.</i> ПРОБЛЕМА ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ОСОБИСТОСТІ У ЗАРУБІЖНІЙ ПЕДАГОГІЦІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ.....	131
<i>Жаринова Е.Н.</i> ПРОБЛЕМИ РАЗВИТИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СПЕЦИАЛИСТА СРЕДСТВАМИ АКМЕОЛОГИЧЕСКОГО ТРЕНИНГА.....	134
<i>Завацька Л.М.</i> АКМЕСЕРЕДОВИЩЕ ІНТЕРНАТНОГО ЗАКЛАДУ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ ДІТЕЙ-СИРИТ.....	138
<i>Заєць В. Г.</i> СКАРБНИЦЯ АКМЕСТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ.....	142
<i>Іванова О. В.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ: АКМЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	144
<i>Кабанкова О.М.</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ АКМЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ.....	148

Калаур С. М. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ТА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ	151
Кальба Я. Є. ВЧИНКОВА ПАРАДИГМА У СИСТЕМІ ОСВІТИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	154
Караман С. О., Караман О. В. ЛІНГВОМЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ- ФІЛОЛОГІВ УМІННЯ СТВОРЮВАТИ Й ВИКОРИСТОВУВАТИ ПРОБЛЕМНУ НАВЧАЛЬНУ ЛЕКЦІЮ	157
Качур Б. М., Грабовська Т. І., Грабовський О. В. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ ЗАКАРПАТТЯ.....	164
Клименко И. С. АКМЕПОТЕНЦІАЛ ВУЗОВ КАЗАХСТАНА: ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ	169
Козак Л. В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД	172
Козубцов І. М. ОБґРУНТУВАННЯ КРИТЕРІЇВ ДІАГНОСТУВАННЯ РІВНІВ РОЗВИТКУ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ АСПІРАНТІВ	175
Копетчук В. А. РОЗВИТОК ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ НАВЧАННЯ В ЗАРУБІЖНІЙ ПЕДАГОГІЦІ	181
Королук О. М. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У КОЛЕДЖАХ	184
Косигіна О. В. ТЮТОРІНГ ЯК СУЧАСНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ.....	187
Кубанов Р. А. АКМЕОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	192
Кузьма-Качур М. І. ДІАГНОСТИКА РІВНІВ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ДО КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	195
Лалак Н. В. АКМЕОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	199
Лашко М. ВНЕСОК М. ГРІНЧЕНКО У СТВОРЕННЯ МУЗЕЮ УКРАЇНСЬКИХ СТАРОЖИТНОСТЕЙ ІМЕНІ В. ТАРНОВСЬКОГО	202
Лопушинський І. П. НАУКОВА ШКОЛА ПРОФЕСОРА МАРІЇ ПЕНТИЛЮК – НЕПЕРЕСІЧНОГО ПРЕДСТАВНИКА КОГОРТИ ВИДАТНИХ АКМЕОСОБИСТОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОГО ПРИЧОРНОМОР'Я	203
Малихін О. В. ДИДАКТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ РЕФЛЕКСИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	206

Малярчук О. В. ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИКА ДОСЯГНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЗРІЛОСТІ	211
Мартиненко С. М. ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В АКМЕСЕРЕДОВИЩІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	214
Марченко О. Г. ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ АВІАЦІЙНОГО ПРОФІЛЮ	219
Масловська М. В. ДУХОВНА АКМЕВЕРШИНА ІВАНА ОГІЄНКА	223
Мачинська Н. І. НАВЧАЛЬНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ	226
Мельник О. Ф. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ТЕХНОЛОГІВ ВИРОБНИЦТВА ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	232
Мельниченко О. В. ТРАДИЦІЇ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ЕТНОПЕДАГОГІЦІ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	236
Миколаєнко Н. М. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ РЕДАТОРІВ ДИТЯЧИХ ОСВІТНИХ ВИДАНЬ	240
Муромець В. Г. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ВЗАЄМОДІЇ З ДІТЬМИ І ПІДЛІТКАМИ ЗАСОБАМИ ЕСТЕТОТЕРАПЕВТИЧНИХ ВПРАВ	243
Наказний М. О. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА СТУДЕНТІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	245
Недодатко Н. Г. КРАЄЗНАВСТВО ЯК ЗАСІБ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ	250
Одайник С. Ф. ПОСТАТЬ ЄВДОКІЇ ПЕТРІВНИ ГОЛОБОРОДЬКО	254
Олексенко В. П. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ	258
Опольська А. В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ	264
Орлова О. А. ПРОБЛЕМА САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ КРИЗЬ ПРИЗМУ АКМЕОЛОГІЇ	267
Паламарчук Л. Б. АКМЕСЕРЕДОВИЩЕ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ГРОМАДЯНИНА ТА ПАТРІОТА	270
Пинзеник О. М. УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ НА ЗАСАДАХ АКМЕОЛОГІЇ	274

Платонова О. Г. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПРАЦІВНИКА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.....	278
Поясок Т. Б. МЕДІАОСВІТА У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	280
Пріма Р. М. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО МОБІЛЬНОГО ВЧИТЕЛЯ: АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД.....	284
Рибалко Л. С. ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНИНА І ПАТРІОТА В АКМЕОЛОГІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВИЩОГО ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	287
Романова Г. М. АКМЕОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОСОБИСТІСНО-РОЗВИВАЛЬНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНУ ОСВІТУ	291
Сергеева В. Е. ЦЕННОСТІ КАК КАТЕГОРИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ АКМЕОЛОГИИ: СУЩНОСТЬ И СТРУКТУРА	295
Сігаєва Л. Є. АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ДОРОСЛІСТЬ» У ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ.....	299
Сіткар В. І. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПОГЛЯД ПСИХОЛОГА НА ДИТИНУ, ЯКА ПУСТУЄ	304
Сидорчук Н. Г. НАУКОВИЙ ДОРОБОК М. М. МИКЛУХО-МАКЛАЯ ЯК ПІДґРУНТЯ СТАНОВЛЕННЯ АКМЕОЛОГІЧНОЇ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ.....	309
Слюсар В. М. АКМЕ ЛЮБОМУДРА, ЯКОМУ ЧУЖИЙ "БАРСЬКИЙ ТОН У ФІЛОСОФІЇ"	313
Соколова І. В. АКМЕОЛОГІЧНІ ЗНАННЯ, АКМЕОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ, АКМЕОЛОГІЧНА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА: АКМЕОЛОГІЧНИЙ ТРИКУТНИК.....	318
Фруктова Я. С. МАС-МЕДІА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ АКМЕ-ОСОБИСТОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	323
Хоружа Л. Л. РОЗВИТОК АКМЕОЛОГІЧНОЇ ПОЗИЦІЇ ПЕДАГОГА У ПРОЦЕСІ РОЗВ'ЯЗАННЯ МОРАЛЬНИХ ДИЛЕМ	329
Чернуха Н. М., Желанова В. В. ПРОФЕСІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ЯК АКМЕОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.....	333
Чубук Р. В. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ НА ЗАСАДАХ АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ	337
Чумак Л. В. АУТОПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	342
Шарненкова Т. О. ДОПОМІЖНІ ФОРМИ САМООСВІТИ ВЧИТЕЛІВ У ПЕРШІЙ ТРЕТИНІ ХХ СТ.....	346
Яворська С. Т. ПСИХОЛОГО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ ГРАМОТНОГО ПИСЬМА	350

Узагальнюючи наведені вище характеристики, *самовдосконалення особистості будемо розглядати як таку роботу над собою, що передбачає усвідомлений розвиток власних здібностей, свідоме прагнення удосконалення особистісного потенціалу, формування здатності до самопізнання, самопроектування, самореалізації в процесі цілеспрямованої творчої самостійної діяльності та супроводжується прийняттям рішень.*

Таким чином, сприяння самовдосконаленню педагога позитивно впливає на поступальне просування до нових вершин його, як особистості і професіонала, що прогресивно впливає на якість освіти, яка залежить від акмеологічного рівня управління, вчителя та учня.

Література:

1. Гриньова В. М. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя: теоретичний та методичний аспект [Текст]: дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Гриньова Валентина Миколаївна. – К., 2001. – 416 с.
2. Лосева Н. М. Саморозвиток викладача вищої школи : навч. посібн. / Н. М. Лосева. – Донецьк : Дон НУ, 2003. – 336 с.
3. Ожегов С. И. Словарь русского языка : ок. 57000 слов / С. И. Ожегов ; под ред. чл.-корр. АН СССР Н. Ю. Шведова. – [20-е изд., стереотип.]. – М. : Рус. яз., 1988. – 750 с.
4. Прокопова О. С. Система професійного самовдосконалення вчителя хімії середньої школи [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / О. С. Прокопова. – К., 2003. – 20 с.
5. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий : в 2 т. / Герман Константинович Селевко. – М. : НИИ школьных технологий, 2006. – Т. 2. – 816 с. – (Серия „Энциклопедия образовательных технологий”).
6. Сисоева О. С. Основы педагогической творчости вчителя : навч. посібник / О. С. Сисоева. – К. : СДШУ, 1994. – 112 с.
7. Словник української мови / [за ред. І. К. Білодіда]. – К. : Наукова думка, 1978. – Т. 9. – 920 с.
8. Чемерилова И. А. Формирование готовности будущего педагога к профессиональному самосовершенствованию [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 „Общая педагогика” / И. А. Чемерилова. – Чебоксары, 1999. – 22 с.

УДК 371.091.2:316.612

Л. Б. Паламарчук,

доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент Української Академії Акмеології
(Київський університет імені Бориса Грінченка)

АКМЕСЕРЕДОВИЩЕ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ГРОМАДЯНИНА ТА ПАТРІОТА

Матеріал підготовленої статті містить характеристику акмесередовища як чинника розвитку особистості майбутнього громадянина та патріота. Особлива увага звертається на роль вчителя менеджера освітнього процесу, як наставника молоді. Педагогічна діяльність всіх вчителів загальноосвітнього закладу створює акмесередовище, позитив якого відіграє важливу роль у патріотичному та громадянському вихованні школярів. Всім педагогам необхідно володіти новітньою та достовірною інформацією про свою Батьківщину, її природу, народ, історію розвитку, культуру, мистецтво та різноманітні багатства краю.

Ключові слова: акмесередовище, акмесередовище школи, патріотичне виховання, патріотизм, громадянське виховання, громадянин, професіоналізм вчителя, особистість учня, рідний край, любов до рідного краю.

Материал подготовленной статьи содержит характеристику акмесреды как условия развития личности будущего гражданина и патриота. Особое внимание уделяется роли учителя как менеджера образовательного процесса и как наставника молодежи. Педагогическая деятельность всех учителей общеобразовательных заведений образывает акмесреду, позитив которой играет важную роль в патриотическом и гражданском воспитании учащихся. Всем педагогам необходимо овладеть новейшей и достоверной информацией о своей Родине, ее природе, народе, истории развития, культуре, искусстве, разнообразии богатства края.

Ключевые слова: акмесреда, акмесреда школы, патриотическое воспитание, патриотизм, гражданское воспитание, гражданин, профессионализм учителя, личность учащегося, родной край, любовь к родному краю.

Material of this article contains the description of akme-environment as a factor in the development of future citizen and patriot. Special attention is paid to the role of the teacher like a manager in education process. Pedagogical activity creates akme-environment, which plays an important positive role in patriotic and civic education. All teachers should have the latest information about their motherland, its nature, people, history, development, culture, art and various resources of the country.

Key words: akme-environment, akme-environment of school, patriotic education, patriotism, teacher's professionalism, personality of the pupil, homeland.

Постановка й обґрунтування актуальності проблеми. Сучасний загальноосвітній навчальний заклад є певним акмесередовищем розвитку молодого людини, її особистості, майбутнього громадянина та патріота. Виховання майбутніх громадян та патріотів займає одне із головних місць серед педагогічних заходів у вирішенні завдань формування особистості школярів. Весь педагогічний колектив є активними учасниками навчально-виховного процесу в загальноосвітніх закладах країни. Зміст шкільних курсів історії, української мови та літератури, географії, природознавства містять ґрунтовну базу відповідного навчального матеріалу, який можна використати в контексті досліджуваної проблеми. Сьогодні особлива увага звертається на роль вчителя, як менеджера освітнього процесу, як наставника шкільної молоді. Педагогічна діяльність всіх вчителів загальноосвітнього закладу створює акмесередовище, позитив якого відіграє важливу роль у патріотичному та громадянському вихованні школярів. Сьогодні всім педагогам необхідно володіти новітньою та достовірною інформацією про свою Батьківщину, її природу, народ, історію розвитку, культуру, мистецтво та різноманітні багатства свого краю та народу. Для цього учитель мусить постійно підвищувати свій науково-педагогічний рівень та свою професійну кваліфікацію.

У період суспільно-політичної ситуації, що склалася нині в Україні, усе більшої актуальності набуває виховання у молодого покоління почуття патріотизму, відданості загальнодержавній справі, зміцнення країни, активної громадянської позиції, національної свідомості тощо.

Як стверджують сучасні словники, *патріотизм*— це любов та відданість Батьківщині, прагнення своїми діями служити її інтересам. Слово прийшло з грецької – *патріс*, що означає земля батька, предка. Патріотизм передбачає гордість за матеріальні і духовні досягнення свого народу, своєї Батьківщини, бажання збереження її характерних особливостей, її культурного надбання та захищати інтереси своєї громади, народу в цілому. Історичне джерело патріотизму — це формування прив'язаності до віри в Бога в традиціях своїх предків, землі свого народження, рідної мови, народних традицій та культури [1, с.571].

Громадянином називають особу, яка постійно проживає в якійсь державі, користується наданими їй правами та виконує належні їй обов'язки. Виховання громадянина відбувається шляхом формування у молодого покоління системи цінностей, що заснована на розумінні єдності взаємозалежності у світі, збереженні миру, захисту своєї Вітчизни. До основних елементів громадянського виховання молоді відносять їх моральну, правову, політичну культуру [2, с.191].

У процесі формування особистості учнів, молодого підростаючого покоління, найефективнішими є шляхи пізнання: через ознайомлення з близьким, рідним, а потім – з чужим і далеким. Принцип : відблизького до далекого, від національного до міжнародного, світового мусить працювати на кожному уроці та позакласному занятті. Він нині є одним із найважливіших педагогічних принципів. Адже у школі учні знайомляться з інформацією про різні території, країни та регіони Землі. Як стверджує педагогічний досвід вчителів, учнів початкової школи та й п'ятикласників варто знайомити детальніше з рідним батьківським краєм, краєм, де він живе, вчиться, де працюють його рідні. А у старшокласників патріотизм та громадянствопосилюється через порівняння знань про свій край з іншими краями, країнами, регіонами Землі.

Мета статті полягає у розкритті ролі акмесередовища навчального загальноосвітнього закладу як чинника розвитку особистості майбутнього громадянина та патріота країни.

Виклад основного матеріалу. Сучасна вітчизняна система виховання постійно удосконалює процес відтворення і поглиблення емоційно-естетичного, художньо-творчого, морального та інтелектуального компонентів свідомості рідного народу, створює умови для розвитку і розквіту природних задатків і талантів кожного молодого громадянина України, формування його духовного потенціалу – найвищої цінності нації та держави. Однією з умов є створення акмесередовища у навчальному закладі. Відомий вчений-педагог О.Дубасенюк підкреслює : «Акмеологічне середовище – це середовище прагнення до успіху, до творчості, до високих результатів діяльності до досягнень кожного, коли престижно працювати, викладати, навчатися, вести науковий пошук, дотримуючись морально-правових норм взаємодії» [3, с.24]. Виходячи з цього твердження, дослідник зауважує, що акмеологічне середовище навчального закладу – це цілеспрямовано побудований простір, в якому розгортається навчально-виховний

процес та науково-дослідна діяльність, створені необхідні і достатні умови для його учасників щодо самореалізації творчого потенціалу на шляху до вищих досягнень та досконалості [3].

Тоді можна зауважити, що акмеологічне шкільне середовище – це простір школи та пов'язаного з нею соціуму, які формують акмеологічно значущі результати діяльності вчителів та учнів в умовах творчих пошуків та престижу педагогічного колективу. Патріотичне та громадянське виховання – це планомірна виховна діяльність, спрямована на формування у вихованців почуття патріотизму, тобто добросовісного відношення до батьківщини та до представників спільних культури, до країни в цілому. Таке виховання включатиме розвиток любові до батьківщини, національної самосвідомості й гідності; дбайливе ставлення до рідної мови, культури, традицій; відповідальність за природу рідної країни; потребу зробити свій внесок у долю батьківщини; інтерес до міжнаціонального спілкування; прагнення спрямовувати працю на благо рідної країни, її народу. Такі напрями виховання мають своє вираження та застосовування у сім'ї та школі, в державних і громадських організаціях [4, с.249].

Патріотичне та громадянське виховання в школах країни спрямовується на залучення учнів до глибинних пластів національної культури і духовності, формування у дітей та молоді національних світоглядних позицій, ідей, поглядів і переконань на основі цінностей вітчизняної та світової культури. Воно здійснюється на всіх етапах навчання в школі, забезпечується всебічний розвиток, гармонійність і цілісність особистості, розвиток її здібностей та обдарованість, збагачення на цій основі інтелектуального потенціалу народу, його духовності і культури, виховання громадянина України, здатного до самостійного мислення, суспільного вибору і діяльності, спрямованої на процвітання України. В основу громадянського та патріотичного виховання мають бути покладені принципи гуманізму, демократизму, єдності сім'ї і школи, наступності та спадкоємності поколінь.

Президент України Петро Порошенко вважає вчителів найбільш відповідальними за виховання патріотизму у сучасної молоді. Про це він заявив 2 жовтня 2014 року на зустрічі з переможцями Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2014». Він сказав : «Ми виховуємо патріотизм, любов до Батьківщини, нам є що захищати і ми знаємо, як це захищати. Все це з'являється в школі, на ваших уроках. Найважливіша місія, яка сьогодні перед вами – виховання нової української нації». На його переконання, робота педагогів та їх роль у вихованні суспільства є одними з найцінніших: «Головне, щоб зі школи у нас виходили особистості, а не тільки ті, хто має певний набір знань. Найважливіша місія, яка сьогодні є перед вами, – це виховання нової української нації». Підкреслюючи роль виховного процесу в умовах сучасності, він наголосив на важливість виховання патріотизму: «Вперше зараз ми маємо унікальну ситуацію, коли нація об'єдналася. Коли вийти у вишиванці, співати український гімн є справою честі, а не вимушеним кроком. Той шлях, який пройшла Україна за останні півроку, вона не пройшла за останні 23 роки до цього. Внесок і відповідальна місія школи в цьому теж є для нас визначальними», – підкреслив президент [5].

Знаний в Україні вчений-педагог, академік С.Гончаренко зауважував, що : «...патріотизм – одне з найглибших громадянських почуттів, змістом якого є любов до Батьківщини, відданість своєму народові, гордість за надбання національної культури...»[4]. Вчений стверджує, що патріотизм, як соціально-історичне явище, виявляється в практичній діяльності людини, спрямованій на всебічний розвиток своєї країни, захист її інтересів.

У свій час великий педагог Я.Коменський зазначав, що у дітей у перші роки життя можна швидше виховати схильність до всього доброго та красивого : користуючись при цьому лише науковими засобами. Вони такі : 1) постійний зразок чеснот; 2) вчасні і розумні настанови і вправи; 3) помірна дисципліна» [6].

Відомий вчений-педагог К.Ушинський вважав, що патріотизм є не тільки важливим завданням виховання, але й могутнім педагогічним засобом. Про це він писав так: «Як немає людини без самолюбства, так немає людини і без любові до батьківщини, і ця любов дає вихованню вірний ключ до серця людини і могутню опору для боротьби з його поганими природними, особистими, сімейними і родовими нахилами» [7]. А далі педагог продовжує: «Звертаючись до народності, виховання завжди знайде відповідь і допомогу в живому і сильному почутті людини, яке впливає багато сильніше за переконання, сприйняття тільки розумом, або за звичку, вкорінену страхом покарань. У лиходія, в якого погасли всі благородні людські почуття, можна ще дошукатися іскри любові до батьківщини: поля батьківщини, її мова, її перекази і

життя ніколи не втрачають незбагненої влади над серцем людини. Є приклади ненависті до батьківщини, але скільки любові буває іноді в цій ненависті!» [7].

У ювілейний рік 200 річниці з дня народження Т.Г.Шевченка хочеться звернутися й до його слів, що прозвучали в поемі «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнє посланіє», що написана в 1845 році:

«...В своїй хаті своя й правда,
І сила, і воля.
Нема в світі України,
Немає другого Дніпра...» [8, с. 342].

Почуття патріотизму та громадянськості епочуттями за своєю природою – інтегральними, оскільки об'єднують в одне ціле всі сторони розвитку особистості: моральну, трудову, розумову, естетичну, фізичну. Вони формується поступово під впливом навколишнього середовища та інших виховних чинників. Бути патріотом та громадянином – означає любити материнську мову, свій дім, батьків і усіх людей, природу рідного краю, звичаї, шанувати традиції народу, людську працю, прагнути не лише зберігати духовні скарби народу, а й примножувати їх. Саме ці проблеми і є визначальними у громадянському та патріотичному вихованні учнів.

Український педагог-гуманіст В. Сухомлинський стверджує, що: «Патріотизм – це, образно кажучи, сплав почуття й думки, осягнення святині - Батьківщини – не тільки розумом, а й передусім серцем. Патріотизм починається з любові до людини. Патріотизм починається з колиски» [9, с. 468]. Далі вчений продовжує думку про те, що людина сильна своєю громадянськістю, своїми почуттями любові до рідної землі, до духовних надбань свого народу. Дитина набирається вражень та знань про навколишнє: про близьких людей, про свою милу Батьківщину, які залишають у душі її незабутні спогади на все життя. З ранніх років необхідно закладати в малюка готовність захищати й примножувати здобутки народу, рідного краю.

Як відомо, у житті є різні цінності. Але є й такі святині, які ні з чим не можна зіставити і порівняти, це – твоя Батьківщина, відданість рідній землі й народові. Виховання любові до своєї країни вчителі географії поєднують з поданням учням знань про державу і право, про національну символіку – Державний герб, Прапор, Гімн, з вихованням поваги до символів української держави, з ознайомленням їх зі звичаями, традиціями, народними обрядами, малими жанрами фольклору. Проблема громадянина-патріота давня, як світ. Вона постала перед людством тоді, коли виникла перша держава. Патріотичне виховання створює певні передумови громадянської поведінки. Однак це лише передумови. Любов до Вітчизни починається з любові до своєї Малої Батьківщини – місця, де людина народилася. Вчений стверджує: «Патріотичне виховання – це сфера духовного життя, яка проникає в усе, що пізнає, робить, до чого прагне, що любить і ненавидить людина, яка формується» [9].

Важливою педагогічною умовою є створення середовища для досягнення вищого рівня патріотизму та громадянськості молодого людина в ході саморозвитку. Саме на цьому етапі в людині має поєднуватись любов до Бога із любов'ю до великої і малої батьківщини, своєї рідні, ближніх і оточуючих. Патріотичне почуття українця є емоційним аспектом національно-державницького світогляду. Дослідники вважають, що воно включає почуття належності до своєї Держави - України, повагу до історії свого народу, до своєї культури, мови, любов до рідної природи, неприйняття всього антиукраїнського, віру у світлу долю нашої держави тощо. Найвищою формою патріотизму є почуття, що сягає рівня жертвовності, коли для блага Батьківщини людина готова терпіти муки і навіть іти на смерть. «Ніхто більшої любові не має, як хто свою душу поклав би за друзів своїх» говорить у Євангеліє від апостола Івана (вірш 15613).

Висновки. Сьогодні Україну, яка проголосила державну незалежність, визнали більшість країн світу, однак ми не стали повністю незалежними. На сході країни відбуваються бойові дії, анексована територія Криму, влаштовуються провокації на різних територіях держави. Головною причиною цього є наша політична та економічна залежність від Росії. Але не тільки це. Загляньте у так звані українські школи промислових міст: навіть учителі, не кажучи вже про учнів, вийшовши з уроку української мови чи літератури, історії, географії переходять у спілкуванні між собою на російську. Відомо чимало сімей – вдома спілкуються українською мовою, а вийшовши на вулицю починають говорити російською. Тому найважливішими завданнями патріотичного та громадянського виховання молодого покоління є формування громадянських рис особистості. Ними є: сформованість національної свідомості, патріотичні почуття до рідної

землі, свого народу, гордості за свою державу, готовності до праці в ім'я України. Від того, наскільки молоде покоління є національно свідомим, має патріотичні почуття, готове взяти на себе відповідальність за розвиток і збереження духовності та культурних здобутків української держави, активно і конструктивно приєднатися до сучасних суспільних процесів, наскільки ініціативно воно бере участь у процесі соціально-економічних, соціокультурних, політичних перетворень, настільки значною мірою залежить доля країни, її національний потенціал, місце у соціокультурному середовищі. І таким є акмесередовище у більшості загальноосвітніх закладах країни.

Література:

1. Психолого-педагогический словарь / Сост. Рапацевич Е.С. – Минск: «Современное слово», 2006. – С. 571.
2. Куньч З.Й. Універсальний словник української мови / З.Й.Куньч. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – С.191.
3. Дубасенюк О.А. Передумови розвитку акмеологічного середовища для підготовки педагога-професіонала : досвід і перспективи розвитку / О.А. Дубасенюк // Акмеологія – наука ХХІ століття : Матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. / за заг.ред. В.О. Огнев'юка. – К.: Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2011.- С. 23-31.
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С.У.Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – С. 249.
5. Електронний ресурс. – Режим доступу : www.president.gov.ua/news/31319.html
6. Коменский Я.А. Материнская школа // Избр. пед. соч.: В 2-х т. – М., 1982. – Т. 1. – С. 229.
7. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання // Вибрані педагогічні твори / К. Д. Ушинський. – К. 1983. – Т. 1. – С. 326.
8. Шевченко Т.Г. Кобзар. - К.: Видавець Корбуш, 2008.- 800 с.
9. Сухомлинський В.О. Народження громадянина // Вибр. Твори : В 5 т. – К. : 1977 . – Т. 3. – С. 467-469.

УДК 378.013

О.М. Пинзеник,

кандидат педагогічних наук, доцент,

член-кореспондент Української Академії Акмеології

(Мукачівський державний університет)

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ НА ЗАСАДАХ АКМЕОЛОГІЇ

У статті розглядається сутність удосконалення процесу підготовки вчителя на засадах акмеології. Подано результати аналізу науково-педагогічних джерел формування професійної майстерності майбутнього педагога.

Ключові слова: акмеологія, удосконалення процесу підготовки вчителя, професійна майстерність майбутнього педагога, професійна підготовка.

В статье рассматривается сущность совершенствования процесса подготовки учителя на основе акмеологии. Представлены результаты анализа научно-педагогических источников формирования профессионального мастерства будущего педагога.

Ключевые слова: акмеология, совершенствование процесса подготовки учителя, профессиональное мастерство будущего педагога, профессиональная подготовка.

The article deals with the essence of improving the training of teachers on the basis of acmeology. The results of the analysis of scientific and pedagogical sources of the professional skills of the future teacher.

Keywords: acmeology, improving the process of teachers' training, professional skills of a future teacher, professional training.

Реалізація освітньої функції вищої школи значною мірою визначається якісним складом викладачів. Сучасному суспільству потрібні не просто професіонали, а яскраві особистості, здатні нестандартно підходити до навчання і виховання, забезпечувати творчий розвиток майбутніх спеціалістів. Як стверджують провідні вчені-педагоги, сучасний рівень розвитку цивілізації висуває перед системою освіти принципово нові вимоги. Не обсяг знань, а їх мобільність і гнучке пристосування до умов, що швидко змінюються, є основним критерієм професіоналізму. Іншими словами, збагачення матеріального і духовного потенціалу нації детермінує наявність педагога, здатного не тільки "передавати необхідні знання, що відповідають світовому рівню розвитку науки і техніки, але й виховувати компетентних людей, які можуть орієнтуватися у складних сучасних ситуаціях [2, с. 29]".

Це актуалізує проблему вдосконалення механізмів виявлення і розвитку творчих здібностей як майбутніх педагогів, так і створення умов для постійного вдосконалення

Науково-педагогічне видання

ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ

Випуск № 84

Компютерна верстка і набір: О.В. Вознюк

Надруковано з оригінал-макета авторів

Підписано до друку 04.05.15. Формат 60x90/16. Папір
офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 40.9. Обл. вид. арк. 43.0. Наклад 100.

Видавець і виготовлювач

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка

м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

серія ЖТ №10 від 07.12.04 р.

електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua

Віддруковано з оригіналів замовника.

ФОП Корзун Д.Ю.

21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.

Тел.: (0432) 69-67-69, 603-000.

e-mail: info@tvoru.com.ua, <http://www.tvoru.com.ua>

